

Härnösands kommun
Samhällsförvaltningen
871 80 Härnösand

Samrådsyttrande över förslag till Översiktsplan 2040

Vision och strategi

Det är positivt med en internationell utblick. De 17 globala målen täcker in det mesta som bör vara vägledande vid samhällsplanering. I planen anges att åtta av de globala miljömålen är extra viktiga för visionen i planen. Vi står idag inför två mycket stora utmaningar: en klimatkris av globala mått och en kris kopplat till en rekordsnabb utarmning av växt- och djurliv även det på en global nivå. En FN-rapport har visat att jämte klimatförändringarna är förlusten av biologisk mångfald vår tids stora ödesfrågor. Att mål 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) därför inte finns med bland de särskilt utpekade målen förvånar oss och rimmar illa med ambitionen att vara en ledande miljökommun. Konsekvenserna av att målet om biologisk mångfald inte betraktas som extra viktigt syns tydligt i planförslaget. Trots att Härnösands kommun har en mycket liten andel skyddad natur jämfört med riksgenomsnittet finns inga konkreta förslag hur denna brist ska åtgärdas.

Klimatkrisen kan inte lösas om vi inte samtidigt stoppar utarmning av biologisk mångfald. Även det omvända gäller. I Parisavtalet har man enats om att skogen är en nyckel till att lösa klimatkrisen. Ofta har naturen smartare och effektivare sätt att lösa problem än vi människor. Träden är t.ex. en mycket effektivare "koldioxiddammsugare" än den teknik som idag står till buds för att fånga in och lagra koldioxid. Om vi inte vårdar ekosystemen kommer vi inte att klara av att hantera klimatförändringarna och då kommer även naturen att utarmas. Mycket kol lagras inte bara i ung växande skog utan även i gamla skogar. Vi har bara några årtionden på oss att rädda klimatet och då måste skog och andra växter användas som kolsänka. Men då kan vi inte fortsätta med ett skogsbruk som innebär att det tar mycket lång tid innan en avverkad skog och nyplantering ger ett positivt koldioxidnetto. Klimatkrisen kräver att koldioxidminskningen sker nu. Att avsätta mer mark med skog som reservat är en åtgärd som på kort sikt ökar lagringen av kol i växter och mark. I ömsesidigt samspel ökar då kommunens möjligheter att nå klimatmålen samtidigt som biodiversiteten ökar.

I Länsstyrelsens utvärdering av måluppfyllelsen för de regionala miljömålen för Västernorrland konstateras att målet om biodiversitet inte nås och att utvecklingen dessutom går åt fel håll. Så här sammanfattar man läget när det gäller biologisk mångfald:

Allt fler arter i Västernorrlands län räknas som hotade och värdefulla livsmiljöer påverkas fortsatt negativt av hur vi brukar miljön. Många arter överlever bara i små bestånd och är isolerade från varandra. Det är långt kvar till ett hållbart nyttjande av miljön. Störst negativ inverkan har det omfattande skogsbruket, men även igenväxning av tidigare hävdade gräsmarker.

Med en stor andel skog har Härnösands kommun ett stort ansvar för att de regionala miljömålen nås. Av översiktsplaneförslaget kan man inte se hur detta ansvar axlas. När inte målet om biologisk mångfald ses som prioriterat undandrar man sig ansvaret för att bidra till att de regionala och nationella miljömålen nås.

Genom att enbart ta upp de globala målen i plandokumentet blir målbilden alltför allmänt hållen. Om man inom miljöområdet utgår från nationella och regionala miljömålen och bryter ner det till kommunal nivå blir det mer konkret vad som krävs för att nå en hållbar utveckling. Exempelvis bör man ställa upp ett konkret mål för hur stor areal skyddad natur kommunen ska ha vid måläret. Man bör även ange etappmål för att kontinuerligt kunna bedöma vilka insatser som krävs för att nå det slutliga målet. I hållbarhetsbedömningen (MKB:n) finns en ganska bra genomgång av sambandet mellan planens mål och de globala målen som kan ligga till grund när de lokala målen ska ställas upp. Eftersom det är planen som är det styrande dokumentet bör en del av detta även ingå i plandokumentet.

Begreppet Ekosystemtjänster är en nu för tiden grundläggande metod att ta reda på vilka nyttor människor och samhället har av de olika ekosystemen och delar i ekosystemen. Detta begrepp nämns i översiktsplanen bara under kapitlet om kommunens parker. Naturskyddsföreningen anser att detta begrepp, och särskilt tankesättet bakom det, borde genomsyra hela ÖPn.

Grönstrukturer

Naturskyddsföreningen ser skogsekosystemen i ett landskapsperspektiv där interaktionen mellan olika biotoper och markanvändningar stärker möjligheten att nå en rad av de globala hållbarhetsmålen. Hänsyn måste tas till de sammanhang som arter, naturtyper och ekosystem förekommer i istället för att se dem som oberoende enheter.

Det är positivt att grönstrukturer ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer och att ekosystemtjänster ska inkluderas i samhällsplaneringen. Synsättet förefaller dock vara något begränsat och fokusera på naturen som trivselfaktor för oss människor. Det krävs mer av ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen. För en uthållig utveckling är det avgörande att vi inte försämra förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänster som ekosystem erbjuder.

Samhällsplaneringen i kommunen har hittills inte i tillräcklig utsträckning beaktat denna aspekt. Ett exempel är Södra sundet som idag blidar en grön-blå kil som sträcker sig från yttre havsbandet ända in till stadens centrum. Den är en av kommunens värdefullaste resurser för ett framgångsrikt arbete med ekosystemtjänster. Stråket med dess värdekärnor, omgivande naturområden och spridningskorridorer hotas nu av exploatering för att skapa attraktiva bostäder och andra anläggningar. Att utnyttja delar av området för bebyggelse behöver dock inte hota förutsättningarna för att bevara och utveckla ekosystemtjänster. Men det krävs ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen. Att bygga attraktiva strandnära bostäder har prioriterats framför en ekologiskt fungerande grönstruktur trots att man i planens ställningstaganden anger att grönstrukturen är lika viktig som bebyggelsestrukturen. För en uthållig utveckling är det avgörande att vi inte försämrar förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänsterna som ekosystem erbjuder. Vid den uppdatering som ska göras av kommunens grönstrukturplan bör därför de biologiska förutsättningarna vara utgångspunkten för hur mark och vatten används.

Större hänsyn till höga naturvärden och biologisk mångfald måste tas i samhällsplaneringen. Det framgår inte hur Härnösands naturvårdsprogram och grönstrukturplan beaktats i ÖP-arbetet.

Tysta och mörka områden

En aspekt som saknas i översiktsplanen är utpekade områden som är orörda. Alltså naturområden som inte ska nyttas av friluftsliv eller som kraftparker av olika slag utan finns till för sin egen skull. I sådana områden kan till exempel tysta områden (där brus från vägar eller vindkraftverk inte hörs) och mörka områden (där människor och nattlevande djur inte störs av ljusföroreningar) pekas ut.

Tystnad och mörker har blivit en bristvara i stora delar av Europa, så också i Sverige. Att se vintergatan i all sin prakt en mörk augustikväll och att lyssna på fågelsång och suset i trädkronor är idag inte alla förunnat. Utbyggnad av vindkraftsparker, ett allt mer motoriserat friluftsliv och andra verksamheter och aktiviteter leder till ökade ljud- och ljusföroreningar. Än är det dock inte försent att agera för att behålla tysta och mörka områden. Men för att inte ljud- och ljusföroreningar ska breda ut sig utan återvändo krävs det att planer upprättas för att bevara tysta och mörka områden.

Det finns mycket kunskap om hur man kan agera för att motverka ljusföroreningsproblem. Exempelvis arbetar International Dark Sky Association för att motverka ljusföroreningar, bland annat genom att skapa Dark Sky-områden där mörka platser bevaras och skyddas genom ansvarsfulla belysningspolicyer och allmän utbildning.

Även när det gäller tysta områden finns det ett bra kunskapsunderlag. Bl a har Naturvårdsverket gett ut en sammanfattande rapport med definitioner av miljömål och ljudkvalitet i natur- och kulturmiljöer. Den innehåller mått och mätetal samt ett förslag till inventeringsmetod för kartläggning och kvalitetsbedömning av ljudmiljöer. Även Europeiska miljöbyråns (EEA) har gett ut rapporter om hur man kan skapa tysta områden.

Naturskyddsföreningen anser att en plan för att bevara tysta och mörka områden ska tas fram inom ramen för översiktsplanarbetet. Planen har många beröringspunkter med grönstrukturplanen och skogsplanen och arbetet med planerna bör därför samordnas.

Hotade miljöer

I vårt Ångermanländska landskap finns vissa miljöer som är starkt hotade (se länsstyrelsens utvärdering av miljömålen ovan). Dessa är naturtyper som naturskog, ängsmarker och naturbetesmarker. Samtliga av dessa miljöer har reducerats på kort tid trots att de har ett helt system av arter knutna till sig. En viktig insats för den biologiska mångfalden i Härnösands kommun bör vara att slå vakt om dessa nyckelområden.

Inför den kommande översiktsplanen efterlyser vi att samtliga av dessa miljöer identifieras och tas med som områden som skall bevaras för framtida generationer. Dessa uppgifter kan tillhandahållas av Länsstyrelsen, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen.

I Översiktsplan 2011-2025 anges att kommunen har prioriterat att arbeta med naturvårdsobjekten Godstjärn, Ärlandsån, Vålön och Lövudden. Genom naturområdet sydost om Godstjärn har man byggt en väg och Lövudden har naggats i kanten av bostadsbebyggelse. Vi är oroade över att kommunen vårdar vår natur så lättsinnigt. Vi ser det som självklart att naturvårdsåtgärder måste leda till att naturvärdena bevaras och om möjligt stärks.

Naturskyddsföreningen saknar de fyra naturvårdsprojekten som pekades ut i förra översiktsplanen i Översiktsplan 2040. Dessa bör återinföras och i de fall där åtgärder gjorts (ur positivt eller negativ bemärkelse) omarbetas. Dessa kan till exempel nämnas under kapitlet Skyddad natur.

Tätortsnära skogar

Härnösands invånare besöker skogen mer än vad medelsvensken gör om uppgifterna i rapporten "Besöksstudie - tätortsnära skogar i Härnösand" fortfarande stämmer. Projekt genomförde under 2007 av Skogsstyrelsen med stöd av Länsstyrelsen och Härnösands kommun. Syftet var att kartlägga hur allmänhet, skolor och föreningar nyttjar den tätortsnära skogen i Härnösands kommun och att ge markägare ett underlag kring skötsel av de tätortsnära skogarna.

Naturskyddsföreningen anser att i tätortsnära skogar skall skogsbruk endast ske för att öka attraktiviteten för rekreation och friluftsliv samt leda till ökad biologisk mångfald. Traditionellt produktions-skogsbruk som innefattar röjning, gallring, slutavverkning och nyplantering hör inte hemma i dessa skogar eftersom föryngringsytor och ungskog uppfattas som något negativt enligt rapporten ovan.

Att vi mår bra av att vistas i naturen är en gammal sanning. Under senare år har allt fler forskare intresserat sig för att studera naturens läkande kraft. Det finns nu vetenskapliga belägg för att känslor och minnesförmåga förbättras avsevärt om man varit ute i naturen. Människor med mental trötthet uppger att de känner sig lugnare och mår bättre efter en vistelse i skogen. Blodtryck och puls går ner redan efter en kortare tid. Vad som gör att naturen verkar så lugnande på människor är inte helt klarlagt men förmodligen är det flera olika faktorer som spelar in. Psykologiska förklaringar som att naturen är en plats med lagom mycket stimulans gör att hjärnan kan koppla av. Mer fysikaliska faktorer som ren luft, växternas fytoncider som stimulerar immunförsvaret och naturligt dagsljus som gör att kroppen kan producera D-vitaminer spelar också in.

Vi anser att denna aspekt inte har lyfts fram tillräckligt i förslaget till ÖP. I en motionsanläggning för fysisk träning är prestationen central. Motsatsen gäller när det gäller att motverka mental trötthet. Då är det viktigt att man på ett kravlöst sätt kan tillgodogöra sig upplevelsen i en naturlig skog. Här är principen: ju grönnare, desto bättre. Det kan vara en grannlaga och nästan omöjlig uppgift att försöka tillgodose båda dessa hälsoaspekter i ett och samma område. Därför bör tätortsnära skog och andra naturområden pekas ut som reservat i översiktsplanen. Syftet med reservaten (t ex att naturens egna värden som en källa till mental återhämtning ska bibehållas och om möjligt stärkas) och principerna för hur skötseln ska ske (t ex utveckla biologisk mångfald) anges.

Naturskyddsföreningen har inventerat ett skogsområde väster om bostadsområdet Bondsjön. I skrivelse från i somras redovisade vi resultaten av inventeringen och föreslog att området ska avsättas som reservat. I förslaget till ÖP har i stort sett hela området avsatts för bostäder vilket vi motsätter oss. Vi har för avsikt att inventera andra skogsområden som kan vara intressanta för reservatsbildning och har förhoppningen att underlaget ska komma till bättre användning i det fortsatta översiktsplanarbetet.

Enligt uppgift håller kommunen på att upprätta en skogsplan. Vi välkomnar detta initiativ. Innan skogsplanen är framtagen anser vi att inga skogsvårdsåtgärder bör ske inom tätortsnära skogar där kommunen är markägare eller på annat sätt har rådighet över hur skogen brukas.

Jordbruk

I översiktsplanen tar man upp att jordbruket spelar en viktig roll för att hålla landskapet öppet, skapa förutsättningar för ökad självförsörjning, biologisk mångfald och landsbygdsutveckling. Kommunen framhåller att rätt förutsättningar för verksamheten måste skapas. Det här är också Naturskyddsföreningens uppfattning. Hur förutsättningarna för att bedriva ett miljöanpassat jordbruk ska förbättras kan vi dock inte utläsa i planförslaget. Översiktsplanen kan betona vikten av

närodlat, härodlat och ekologisk odling både för att gynna kommunens möjlighet till arbetstillfällen och för att gynna den biologiska mångfalden.

Jordbruket är viktigt inte bara för att vi ska ha något att äta utan även för den biologiska mångfalden. Översiktsplanen bör peka ut ängar som ska skötas på sådant sätt att den biologiska mångfalden ökar, till exempel genom slåtter med lie. Även fjärilsängar bör pekas ut, platser som sköts så att växter som gynnar fjärilar och andra insekter frodas.

Strandskydd

Strandskyddet tas upp på ett bristfälligt sätt. Översiktsplanen nämner endast att syftet med strandskyddet är att tillgodose friluftslivets intressen. Men enligt MB 7 kap 13 § är syftet även att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Detta syfte nämns inte; föga förvånande kan man tycka eftersom biologisk mångfald inte är något prioriterat mål i arbetet med översiktsplanen.

Den biologiska mångfalden längs med våra stränder är mycket hög. Artdatabanken har angett att av 4273 rödlistade arter är 1628 arter knutna till strand- eller vattenmiljöer. Men betydelsen är större än så. Strandskyddade zoner binder ihop en mer övergripande grönstruktur genom att fungera som spridningskorridorer. Det förutsätter att strandskyddade områden inte fragmenteras genom bebyggelse. Den bebyggelspåverkade kustlinjen i Härnösand var 2010 46 procent. Både i ett regionalt och nationellt perspektiv är det en mycket hög andel. Man kan anta att andelen är högre idag (SCB planerar ny redovisning senare i år). Med en låg andel skyddad natur och ett skövlat strandskydd utmärker sig Härnösands kommun som ett dåligt exempel när det gäller att slå vakt om den biologiska mångfalden.

LIS-områden

I samband med att det tematiska tillägget till ÖP om LIS-områden togs fram avsattes ett ganska stort antal områden vid sjöar utspridda över kommunen. I planen saknade vi en grundläggande analys av förutsättningarna och en beskrivning av hur varje enskilt område skulle bidra till landsbygdsutveckling. Resultatet av dessa brister ser man nu. Efterfrågan på att uppföra bostäder har varit liten. Endast ett av LIS-områdena har utgått i den nya översiktsplanen (bortsett från de områden som planlagts) men minskningen borde vara större. I vårt yttrande 2014 över förslaget till LIS-områden gjorde vi bedömningen att LIS-områdena bör vara relativt stora men totalt sett begränsas till antalet. För att få några positiva sysselsättningseffekter och förbättrat serviceunderlag krävs en kraftsamling till ett begränsat antal områden. Om den tillkommande bebyggelsen sprids ut alltför mycket nås inte målen med LIS-områden. För att styra exploatörerna behöver det totala utbudet begränsas så att det sker koncentrerade satsningar till de områden man vill stärka. Vi anser att denna bedömning fortfarande är användbar som planeringsförutsättning.

En liten andel reservat och att kusten i Härnösand är en av landets mest exploaterade innebär att Härnösands kommun utmärker sig för att vara dålig på att skydda naturen. De LIS-områden längs kusten som avsatts för bostäder innebär ytterligare försämringar och bör därför utgå. Endast verksamheter som gynnar det rörliga friluftslivet och förhöjer naturupplevelsorna bör få komma till. Nya bostäder vid vatten bör endast tillåtas i inlandet men då måste utpekade områden ingå i en strategi som verkligen leder till landsbygdsutveckling. Det är av största vikt att utreda hur dricksvatten och avlopp ska lösas i dessa områden i samband med att dessa pekas ut.

Många av de utpekade LIS-områdena är i konflikt med värdefull natur eller kan innebära framtida problem om de bebyggs. Det gäller LIS-områden som ligger inom riksintresseområden eller andra områden med höga naturvärden. Även LIS-områden som är placerade i avrinningsområden till

vattenförekomster som kan vara av intresse för dricksvattenförsörjning innebär hot som bör tas på allvar. Planerade exploateringar i LIS-områden minskar möjligheter att klara ställda kvalitetskrav och miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster. LIS-områden har även pekats ut inom samma områden som är markerade som framtida riskområden för ras, skred och översvämning eller utredningsområden för klimatanpassning. Samtliga av dessa LIS-områden bör tas bort ur planen. Det gäller Gådeåns avrinningsområde med sjöarna Nässjön, Långsjön, Brunnesjön, och Öjesjön samt LIS-området vid Sannasundet på Hemsön.

Kommunikationer

I ÖP har en prioritering av trafikslagen gjorts som innebär att gång- och cykeltrafiken ska ha företräde framför biltrafiken. Det är positivt att förhållandena för GC-trafiken ska förbättras med ökad trafiksäkerhet och bättre framkomlighet. Detta ska ske genom att en gång- och cykelplan tas fram. Det finns dock många exempel på hur höga ambitioner i en sådan plan inte leder till ett lyckat resultat. Gång- och cykelbanor utformas utifrån minimimått och gator och vägar för biltrafik får fortsätta att ta stora delar av vår andningsbara luft, våra gemensamma utrymmen och våra offentliga medel i anspråk. Eftersom gångmiljöer är våra allra viktigaste offentliga stadsrum som alla har tillgång till bör en plan för offentliga rum vara den viktigaste uppgiften när stadens trafiknät ska planeras. Gator, torg, kajer och andra offentliga rum är utrymmet mellan husen där människor vistas, förflyttar sig och möts. Ett nätverk av offentliga rum binder samman stadens olika delar. Genom att utnyttja de möjligheter som trafikföreskrifterna ger med gångfartsområden och de nyligen beslutade cykelgatorna (Trafikförordning 2020:842) kan offentliga rum skapas med lokala trafikföreskrifter som är säkra, trivsamma och har god framkomlighet för gång- och cykeltrafik.

I planförslaget redovisas ett reservat för förbifart Härnösand som ska vara en övergripande förutsättning i den fysiska planeringen. Eftersom reservatet är ett riksintresse ska det naturligtvis redovisas. Kommunen har inte heller rådighet om och i så fall när förbifarten kommer att byggas. Det är positivt att järnvägsutbyggnaden prioriterats framför vägutbyggnaden men eftersom förbifarten ingår i översiktsplanen bör den därför utvärderas i hållbarhetsbedömningen. En så genomgripande förändring av trafiksystemet som förbifarten innebär, får stora förändringar av resmönstret, på färdmedelsvalet och på förändrad tillgänglighet inte bara i kommunen utan också i regionen. Ekologiska, sociokulturella och ekonomisk hållbarhet kommer att påverkas som sannolikt påverkar människor och näringsliv både positivt och negativt.

Väg 331 är rekommenderad väg för transporter med farligt gods. Längs hela sträckan inom kommunen går vägen inom Mjällåns riksintresse för naturvård. En olycka med farligt gods riskerar att bli förödande för åns känsliga ekosystem som består av särskilt skyddsvärda fiskarter/stammar och botaniska objekt av högt skyddsvärde. En klarläggning av hur vattenekosystemet och niplandskapet kan skyddas bör genomföras.

För att öka möjligheterna att arbetspendla och att ta sig mellan mindre orter inom kommunen bör översiktsplanen peka ut områden vid sidan av alla större vägar, där kommunen kommer arbeta för att gång- och cykelvägar byggs. Detta gäller även de vägar som där Trafikverket är väghållare, till exempel 331, 713 (vid Nässjön), 718 (Viksjövägen), 721 (vid Bondsjön) 720 (till Smitingen) och 719 (till Solumshamn).

Översiktsplanen bör ange att skoterleder inte bör gå över vattentäkter.

Översiktsplanen bör vara tydligare med att visa vilka gång- och cykelbanor som finns idag, jämfört med dem som man planerar.

Teknisk försörjning

Det framgår inte hur teknisk försörjning påverkas och vilka åtgärder som krävs för att nå dom övergripande målen i översiktsplanen. Översiktsplanen bör därför kompletteras med en konsekvensutredning som visar detta.

Avsaknaden av en VA-plan innebär att många viktiga ställningstaganden och åtgärder saknas. Översiktsplanen bör kompletteras med fler tydliga ställningstaganden och åtgärder för att säkerställa en säker dricksvattenförsörjning, dagvattenhantering och avloppshantering, både inom tätorter och för berörda med privata lösningar.

I den regionala vattenförsörjningsplanen framgår det att det råder brist på vattenförekomster som är lämpliga ur dricksvattensynpunkt. Trots detta finns inga områden i ÖP som skyddar de förekomster som kan vara aktuella som framtida dricksvattentäkter eller reservtäkter. Skyddsvärda vattenförekomster bör sammanställas och redovisas.

Klimatet påverkar grundvattennivåer vilket bland annat kan skapa problem för både boende och lantbruk. Det bör förtydligas hur detta ska hanteras.

Det framgår att kommunen ska arbeta för att rena dagvattnet i en större utsträckning för att motverka belastning på vår natur och miljö. För att läsa mer om hur detta ska gå till hänvisas man till kommunens VA-Program. Då en VA-plan ännu är under framtagande finns ingen möjlighet att fördjupa sig i detta. Översiktsplanen behöver därför kompletteras med ett stycke om rening av dagvattnet.

Stora delar av dagvattennäten i Härnösand har redan kapacitetsproblem och nya exploateringar kan inte endast lösas via LOD som föreslagits i ÖP. Ökad belastning på avloppsnätet på grund av exploateringar och klimatförändringar innebär en ökad risk att spillvattensystem bräddas till dagvattensystem och att orenat avloppsvatten rinner rakt ut i recipienten.

Naturskyddsföreningen ser positivt på ställningstagandet att effektivisera befintliga vindkraftområden istället för att införa nya områden.

Att utveckla solenergi i kommunen är positivt men det finns en stor risk att de markarealer som krävs för detta ligger på tätortsnära områden som har höga naturvärden eller som av annan anledning bör skyddas. Alla solfångare behöver dock inte ta ny mark i anspråk. Möjligheterna att använda tak och andra outnyttjade ytor bör kartläggas och möjligheterna att använda dessa ytor för solenergi stimuleras.

Styrande dokument

En översiktsplan kan inte göras alltför detaljerad och därför behövs styrande dokument både som underlag för att ta fram planen och för att praktiskt genomföra intentionerna i planen. Flera sådana dokument saknas eller behöver uppdateras.

- Kommunens grönstrukturplan (-98),
- Miljömålsprogram (upphörde -20)
- Naturvårdsprogram (-09)
- Friluftsplänen/friluftsprogrammet
- VA-plan
- Skogsplan
- Plan för tysta och mörka områden

Hållbarhetsbedömning (MKB)

I hållbarhetsbedömningen har nu gällande översiktsplan angetts som 0-alternativet. Förslaget till ny översiktsplan utgår från gällande ÖP som ligger till grund för mycket av det som ingår i nya planförslaget. Många förslag i den nya planen kan man därför även finna i 0-alternativet. I den sammanfattande bedömningen av planens effekter anges ändå att planen medverkar till en hållbar utveckling trots att 0-alternativet innebär samma utveckling. Att enbart ange effekterna som positiva eller negativa ger därför inte en korrekt bild eftersom många av effekterna är neutrala och bör markeras på det sättet (alternativt inte tas upp i utvärderingen). Denna oredlighet att markera effekterna som positiva när de i själva verket inte innebär någon förändring innebär en skönsmålning av hur översiktsplanen påverkar ekologisk och annan hållbarhet.

Vi har i detta yttrande beskrivit bristerna i kommunens arbete med biologisk mångfald. I den ekologiska hållbarhetsbedömningen anges endast befolkningsökningen som negativ faktor. Men att vi blir fler tar och tar mark i anspråk behöver i sig inte vara någon avgörande negativ faktor men när skyddsvärd natur exploateras måste det bedömas negativt. Det är vilken mark som tas i anspråk som avgör hur bedömningen ska ske. Vi har t ex tagit upp hur LIS-områdena innebär en utarmning av biologisk mångfald som ett av flera andra åtgärder med liknande konsekvenser. Även om förändringen i förhållande till 0-alternativet inte innebär någon försämring är förändringen ändå negativ. Även om miljöbalken endast ställer krav på en utvärdering mot 0-alternativet bör hållbarhetsbedömningen även bedömas mot mål som innebär en långsiktig hållbar utveckling. För att en sådan bedömning ska vara möjlig behöver lokala mål ställas upp på det sätt som vi inledningsvis tog upp.

Det är ett utmanande mål som ställs upp i översiktsplanen att människan ska leva i balans med miljön senast år 2045. Den hållbarhetsbedömning som redovisas ger tyvärr inte svar på frågan om vi närmar oss det målet. Det skulle behövas en trendbedömning på samma sätt som sker i den nationella och regionala miljömålsuppföljningen för att veta om målet är möjligt att nå med förslaget till Översiktsplan 2040.

Härnösand den 16 april 2021
För Härnösands Naturskyddsförening
Anna Isaksson (ordförande)
e-post: nfharnosand@gmail.com